

Проактивна транспарентност значи објавување на информациите пред јавноста да ги побара. Тоа, по дефиниција, одговара на концептот на добро владеење, кој и во теорија и во пракса, би овозможил подобра, поефикасна и транспарентна администрација која е отворена за учество на граѓаните.

Проактивната транспарентност ја прокламира и иницијативата за Отворено владино партнерство, како глобална иницијатива за отвореност на органите на власта и нивна поголема достапност до јавноста.

ЗОШТО ПРОАКТИВНАТА ТРАНСПАРЕНТНОСТ Е ВАЖНА ЗА ГРАЃАНИТЕ?

Проактивната транспарентност овозможува учество на граѓаните во јавниот живот на заедницата. Концептот на проактивна транспарентност директно придонесува за демократија, конкретно за квалитетот на непосредната демократија, која во современиот свет се постигнува преку директно учество на граѓаните. Доследната примена на концептот за проактивна транспарентност може значително да го подобри учеството на граѓаните во донесувањето одлуки на сите нивоа. Доколку од граѓаните се бараат дополнителни напори за да бидат информирани, на пример, со поднесување на барање за пристап до информации од јавен карактер, со тоа се намалува нивната подготвеност да учествуваат во процесот на донесување одлуки, како и обемот на информации со кои граѓаните располагаат. Учеството на граѓаните е човеково право, и како такво е регулирано со Универзалната декларација за човекови права, донесена во 1948 година. Универзалната декларација пропишува дека:

1. "Секој има право на учество во јавните работи на својата земја, директно или преку слободно избрани претставници "
2. Секој има право на еднаков пристап кон јавните служби во неговата земја;

ЗОШТО ПРОАКТИВНАТА ТРАНСПАРЕНТНОСТ Е ВАЖНА ЗА ИМАТЕЛИТЕ НА ИНФОРМАЦИИ?

Проактивната транспарентност го задоволува принципот на добро владеење. Принципот на проактивна транспарентност е целосно во согласност со принципите на отворена администрација. Проактивната транспарентност го намалува бројот на барања за слободен пристап до информации од јавен карактер кои се поднесуваат до имателите на информации, а со тоа се намалува обемот на работа за лицето задолжено за посредување со информации од јавен карактер.

Со проактивното објавување информации се обелоденуваат:

- информации за регулативата и за одлуките на властите, со што се остварува правото на граѓаните да бидат информирани за своите права и обврски во општеството;
- информации коишто им се потребни на граѓаните за да бараат одговорност од властите;
- информации коишто им се потребни на граѓаните за да можат да пристапуваат кон услугите што ги нудат јавните институции и
- информации коишто им се неопходни на граѓаните за да можат да учествуваат во процесот на донесувањето одлуки.

И имателите на информации од јавен карактер коишто објавуваат информации на проактивна основа остваруваат корист по неколку основи:

- проактивната транспарентност им помага на имателите на информации да биде поодговорни во трошењето на јавните средства;
- на тој начин имателите на информации ги промовираат принципите на доброто владеење и интегритет и
- Имателите на информации се поефикасни бидејќи подобро управуваат со информациите со коишто располагаат.

Законската основа за реактивна транспарентност на имателите на информации е регулирана во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

За добра практика се смета кога имателите на информации со објавување на своите веб локации ги прават достапни до сите граѓани информациите кои од нив биле побарани, согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Имателите на информации се должни проактивно да ги објават сите информации со кои располагаат, освен оние кои според Законот се исклучоци од слободниот пристап.

Проактивно објавените информации треба да бидат лесно достапни и разбирливи, да можат да се употребат, да бидат релевантни и да се ажурираат редовно.